

**6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша
 философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған
 Советканова Дамира Маратовнаның «Магистранттардың андрагогикалық
 субъектілігін дамыту» тақырыбында дайындаған диссертациясына**

РЕСМИ РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	<p>Советканова Дамира Маратовнаның 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамыту» тақырыбында дайындаған диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасының бірқатар заңдық құжаттары мен мемлекеттік бағдарламаларына сәйкес келеді.</p> <p>Атап айтқанда:</p> <p>Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Қазақстан Республикасының Заңы (2015.21.07. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен).Астана. Акорда;</p> <p>«Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасының 2017 жылғы 8 маусымдағы № 133 бұйрығына қосымша «Педагог» кәсіби стандарты;</p> <p>Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауы. 1 қыркүйек 2021ж. https://akorda.kz/kz/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevtynkazakstan-halkyna-zholdauy-183555;</p> <p>Өмір бойы оқу (үздіксіз білім беру) тұжырымдамасын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 8 шілдедегі № 471 қаулысы).</p> <p>«Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасын бекіту туралы. (Қазақстан Республикасы Үкіметінің</p>

			<p>2021 жылғы 12 қазандағы № 726 қаулысы);</p> <p>Қазақстан Республикасының «Ғылым туралы» Заңы (04.07.2018 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) жоғары білім беруді дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасы;</p> <p>Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларын бекіту туралы т.б.</p>
		<p>1)Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі);</p> <p>2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы)</p> <p>3)Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</p>	<p>1)Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалмаған. Келешекте гранттық қаржыландыру бойынша сайысқа ұсынуға болады.</p> <p>3)Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес. Диссертацияның маңыздылығы жеткілікті ашылған. Диссертация бойынша алынған ғылыми нәтижелер, жалпы жұмыс мазмұны психология ғылымының теориялық, эксперименттік және тәжірибелік салаларына айтарлықтай үлес қосады. Дамира Маратовна Советканованың зерттеу жұмысында әдіснамалық-теориялық негіздерін талдау, тақырыптағы негізгі категория – басты детерминанттарын нақтылау, эмпирикалық зерттеу методологиясын жасау, жүзеге асыру арқылы магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамыту мақсатына сәйкес орындаған.</p>
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыс ғылымға айтарлықтай үлес қосады, оның маңыздылығы толық ашылған. Себебі, автор мәселеге қатысты теориялық еңбектерді зерделеу арқылы магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытуға қатысты теориялық ойларды жүйеген. Мақсатты және арнайы жүргізілетін жұмыстар нәтижесінде дамушы тұлғаның күрделі құрылымы ретіндегі

			<p>«магистранттардың андрагогикалық субъектілігі» ұғымының мәні, мазмұны, функциясы нақтыланды, жұмыста беріліп отырған авторлық нұсқадағы анықтама арқылы педагогика ғылымының терминологиялық өрісі кеңейтілгені сөзсіз.</p> <p>Сонымен қатар магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытудың құрылымдық-мазмұндық моделін жасады және компоненттерін, өлшемдерін, көрсеткіштерін деңгейлерін дәйектеді.</p>
3.	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу деңгейі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған 	<p>Диссертациялық жұмысты дайындауда диссертанттың өзі жазу деңгейі <i>жоғары</i> екендігі зерттеу барысында алынған нәтижелерден, ғылыми мақалалар жазу арқылы ғылымға қосқан үлесімен анықталды. Диссертанттың өзі жазу деңгейінің дәлелі оның қойылған міндеттерді теориялық тұрғыдан отандық және шетелдік ғалымдар еңбектеріне толық және нақты талдау жасап көрсетуі. Жаңа ақпарат көздерімен жұмысы және магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамыту бойынша кешенді зерттеу жүргізуі ізденушінің өзіндік ғылыми ұстанымдарындағы бағыттарды айқындайды.</p>
4.	Ішкі бірлік принципі	<p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген. <p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды 	<p>Диссертация өзектілігі <i>негізделген</i>. Қарастырылып отырған жұмыс магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамыту бағытындағы алғашқы жұмыстардың бірі. Сондықтан теориялық, тәжірибелік жағынан жұмыстың өзектілігі айқын.</p> <p>Диссертацияның мазмұны аталмыш зерттеу тақырыбын <i>толық айқындайды</i>. Жұмыста зерттеу процесінің барлық негізгі компоненттері келтірілген. Диссертация кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан, пайдаланылған ғылыми әдебиеттер тізімі мен қосымшалардан тұрады. Осыған орай диссертация тақырыбына сәйкес зерттеу жүргізу мүмкіндігі жоғары болған. Сондықтан диссертация мазмұны диссертация тақырыбын үйлесіммен, толымды</p>

		айқындайды.
	<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді 	<p>Диссертация тақырыбы мен зерттеу мақсаты арасындағы өзара шарттастық айқын көрінеді. Жұмыстың мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді. Диссертацияның мақсаты зерттеудің методологиялық аппаратының қисындылығын; бөлімдер мен тараулардың тақырыптарындағы зерттеу өрісіндегі әр аспектілердің өзара байланыстылығын; зерттеу нәтижелерінің бейнелерін нақты көрсетеді. Зерттеу міндеттері зерттеу мақсатына жетудің алгоритмін айқындайды. Диссертациялық жұмыстың зерттеу мақсаты мен міндеттері өзара байланысты және олар тақырыппен шарттасады және келісіммен сәйкес келеді.</p>
	<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ 	<p>Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық жағынан бір-бірімен толық байланысқан. Зерттеу тақырыбы, методологиялық аппараттары, бөлімдері мен тармақтарының арасындағы байланыстары және сәйкестіктері диссертациялық жұмыс мазмұнының біртұтас жүйелі сипатын ашады. Өзара байланысты және өзара тәуелді көрсеткіштерді пайдалану, өз нәтижелерін егжей-тегжейлі талдау жұмыстың толымдылығын аша түседі.</p>
	<p>4.5 Автор ұсынған жана шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген 	<p>Зерттеу проблемасының бұрын белгілі шешімдерін сыни талдау негізінде докторант өзі логикалық тұрғыдан бағалаған жаңа шешімдерді ұсынады. Алынған нәтижелер автордың негізгі методологиялық ұстанымдарды дұрыс таңдауын; зерттеудің мақсатына, міндеттеріне және болжамына сәйкес келетін бір-бірін толықтыратын зерттеу әдістерін қолдануын көрсетеді. Зерттеудің идеясы магистранттардың андрагогикалық субъектілігін жетілдіру саяси, экономикалық және басқа бағыттарда жедел дамып жатқан қоғамның жаңа талаптарына сай сапалы ғылыми-педагогикалық мамандар</p>

			<p>даярлау мәселесін тиімді шешуге мүмкіндік береді.</p> <p>Сондықтан Дамира Маратовнаның диссертациялық зерттеуіндегі жаңалықтар, қағидаттар, әдістер негізделіп, сыни талдау арқылы бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып мазмұндалған.</p>
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) <u>жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</u></p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертациялық жұмыс ғылыми жаңашылдық принципіне негізделіп дайындалған. Себебі, ғылыми нәтижелер мен қағидаттар <i>толығымен жаңа</i> болуымен ерекшеленеді. Нақтылайық.</p> <p>Магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытудың теориялық-әдіснамалық негіздері айқындалды. «Магистранттардың андрагогикалық субъектілігі» ұғымының мәні, құрылымы, функциясы нақтыланды. Магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалды. Магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытудың айқындалған дидактикалық ерекшеліктері негізінде кешенді бағдарлама даярлап, тәжірибелік-эксперименттен өткізілді.</p>
		<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертацияның тұжырымдары <i>толығымен жаңа</i>. Зерттеудің әзірленген теориялық ережелері, тұжырымдары мен ұсыныстарын жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру үдерісін жаңартуда, біліктілікті арттыру жүйесінде қолдана алады. Осыған байланысты Дамира Маратовнаның диссертациялық зерттеуіндегі жасалған қорытындылар толығымен жаңа болады.</p>
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем</p>	<p>Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері <i>жаңа және толығымен негізделген</i>. Бұл педагогикалық-психологиялық эксперименттік жұмыстар нәтижесінен, элективті пән, бағдарлама барысында өткізілген тренингтер нәтижесі негізінде расталады.</p>

		жаңа болып табылады)	
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Диссертациялық жұмыстың барлық қорытындылары ғылыми тұрғыдан алғанда ауқымды дәлелдемелерде негізделіп, диссертант негізгі нәтижелерін 11 мақалада жариялаған. Соның ішінде Scopus (Скопус) деректер базасына кіретін 2 журналда; ҚР БҒМ Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынатын 6 журналда; халықаралық конференциялар материалдарының 2 жинағында; 1 монографияда жарияланған.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	<p>Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді;</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) кең</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) жоқ</p>	<p>7.1. Қорғауға ұсынылған барлық негізгі қағидаттар теориялық және эмпирикалық зерттеу әдістерімен дәлелденген.</p> <p>7.2. Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар өзіндік түпнұсқалық, бірегей жаңашылдық сипатта болғандықтан, тривиалды емес.</p> <p>7.3 Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар педагогика және психология ғылымдарының өрісінде жаңа методологиялық негіздермен, теориялық сыни талдау тұрғысымен, эмпирикалық зерттеу жолдарымен ерекшелінген, жаңа болады.</p> <p>7.4. Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар магистранттардың зерттеліп отырған сапасын дамытуға арналған заманауи педагогикалық технологиялар мен оқытудың белсенді әдістерін қолдануға, психологиялық тренингтер мен мәселелік жағдаяттарды талдауға негізделген «Белсенділік баспалдақтары» атты кешенді бағдарлама жасалып, дамытуға мүмкіндік беретіндіктен олардың қолдану деңгейлері кең.</p> <p>7.5. Авторлық статус диссертация мен мақалалар мазмұнынан айқындалады. Осыған байланысты мақалалар деңгейінде де қағидаттық тұжырымдар жасалып, дәлелденген.</p>

8.	Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) ия; 2) жоқ	Әдістеменің таңдауы диссертация мазмұнында <i>негізделген</i> және әдістемелік деңгейдегі методология <i>нақты жазылған</i> . Әр әдістеме жеткілікті егжей-тегжейлі сипатталған. Диссертациялық жұмыста келтірілген нәтижелердің дұрыстығы мен сенімділігі зерттеудің теориялық және әдістемелік базасымен; оның ішінде зерттеу тақырыбы бойынша іргелі әзірлемелермен; зерттеу бағдарламасының мақсаттары мен міндеттеріне сәйкестігімен; зерттеудің теориялық және эмпирикалық әдістерінің, сондай-ақ, эксперименттік мәліметтерді статистикалық өңдеу әдістерінің оңтайлы үйлесімімен дәйектелген.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ	Диссертацияның нәтижелері заманауи зерттеу әдістері мен мәліметтерді өңдеу әдістерін қолдану арқылы <i>алынған</i> . Математикалық зерттеу әдістері қолданылып, нәтижелері өңделген. Алынған ғылыми-зерттеу нәтижелері мен мәліметтер цифрлық технология арқылы сызба, кесте, диаграмма түрінде ұсынылған.
		8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және аңдылықтар эксперименттік зерттеулер мен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Диссертация мазмұнындағы теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулер арқылы толымды және ғылыми-методологиялық мәдениет тұрғысынан тексеріліп, <i>дәлелденген және расталған</i> . Алынған нәтижелер теориялық және тәжірибелік тұрғыда дәлелденген.

		1) ия; 2) жоқ	
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған	Маңызды мәлімдемелер өзекті және шынайы ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен <i>расталған</i> .
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткілік сіз	Пайдаланылған әдебиеттер көзі <i>жеткілікті</i> . Диссертация мазмұнында пайдаланылған әдебиеттер тізіміндегі 231 отандық, алыс жақын шетел ғалымдарының тақырып өрісіндегі еңбектеріне шолу берілген.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) ия; 2) жоқ	<i>Зерттеудің теориялық маңыздылығы</i> бар. Себебі, магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытуды зерттеу барысында «субъектілікті дамыту», «өзін-өзі дамыту», «тұлғалық-бағдарлы оқыту» ұғымдарының психологиялық-педагогикалық тұрғыда нақтыланған мәні мен оның сипаты ашылған. Соның нәтижесінде «үздіксіз білім беру тұжырымдамалары», «жүйелілік тұғырлары», «ізгіліктілік» ұғымдарына анықтама берілген. Магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамытудың айқындалған дидактикалық ерекшеліктері негізінде кешенді бағдарлама жасалған.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) ия; 2) жоқ	<i>Зерттеудің практикалық маңыздылығы жоғары:</i> - Өзірленіп өңделген магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамыту моделі - жүйелілік, синергетикалық, тұлғалық-іс-әрекеттік, акмеологиялық, құзыреттілік, андрагогикалық тұғырларға негізделген, өлшемдері, көрсеткіштері, әдістері, технологиялары мен зерттелініп отырған сапаның деңгейлері айқындалған, мотивациялық, танымдық, әрекеттік, рефлексивтік компоненттерден тұратын құрылымды қолдана алады. -Зерттеу материалдары магистранттардың зерттеліп отырған

			сапасын дамытудың «Белсенділік баспалдақтары» атты кешенді бағдарламасы мәселенің теориялық қағидалар жүйесіне сай түзілген, андрагогикалық белсенділіктің жаңа деңгейіне жетудің сәйкес әдістері мен технологиялары негізінде білім алушының өз оқу және зерттеушілік іс-әрекеттерінің бағытын өз бетінше белгілеу, мақсатқа жету жолын таңдау, жүзеге асыру және нәтиже алу, оны бағалау, қажет болған жағдайда түзетуге мүмкіндік береді.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Практикалық ұсыныстар <i>толығымен жаңа</i> болады.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертациялық жұмысқа қойылатын талапқа сәйкес академиялық <i>жазу сапасы жоғары</i> .

Шешім:

Дамира Маратовна Советканованың 8D011 – Педагогика және психология (6D010300 – Педагогика және психология) бағыты бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған «Магистранттардың андрагогикалық субъектілігін дамыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы аяқталған және ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитетінің талаптары мен «Дәрежелер беру қағидаларында» көрсетілген талаптарға сәйкес келетіндіктен философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп санаймын.

Ресми рецензент:

«19.00.07-Педагогикалық психология» мамандығы бойынша психология ғылымдарының кандидаты
Л.Н. Гумилев атындағы ұлттық университетінің,
Әлеуметтік ғылымдар факультеті,
«Психология» кафедрасының профессоры

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ Б.К.А.К.
ҚОЛДЫ РАСТАЙМЫН
Басқарманың хатшысы-Ғалым хатшы
Г.Г. Галимабарова

Ж.К. Аубакирова

Қолын куәландырамын
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАДР ҚЫЗМЕТІ
20.11.20